

Asia: VN/1972/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston koulutuspoliittiseksi selonteoksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

Suomalainen koulutusjärjestelmä on isojen haasteiden edessä. Jo alkanut ja vuosikymmenen loppuun kiihtyvä oppivelvollisuus- ja nuorisoikäluokkien väheneminen tuo mukanaan isoja haasteita ja muutoksia. Koulutuspoliittisen selonteon lähtökohtana ja muutosajurina on juuri tuo väistämätön ikärakenteen muutos. Tarkastelun kohteena on koko suomalainen koulutusjärjestelmä.

Karelia-ammattikorkeakoulu tukee omassa lausunnossaan vahvasti ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arenen omassa lausunnossaan esiin tuotuja seikkoja.

Kommentit lukuun 2. Visio/tavoitetila – koulutus ja tutkimus kohti 2040-lukua

-

Kommentit lukuun 3.1 Varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus

-

Kommentit lukuun 3.2 Toinen aste

-

Kommentit lukuun 3.3 Korkeakoulut

Selonteossa erityisen vähälle huomiolle jäävät Suomen kilpailukykyä ja alueiden elinvoimaa koskevat koulutukselliset huomiot ja toimenpiteet. Tässä selonteossa koulutussektori toimii, muuttuu ja kehittyy omassa umpiossaan ilman muun yhteiskunnan – varsinkin työelämän – vuorovaikutusta. Tämä tulee selkeästi ilmi selonteon korkeakouluja koskevassa osiossa. Ainoan poikkeuksen tähän tekee selonteon selkeä ja erittäin kannatettava suhtautuminen koulutusperäiseen maahanmuuttoon.

Työelämälähtöisen korkeakoulutuksen merkitys ja rooli ovat ennakoititutkimusten mukaan ratkaisevia Suomen osaamisen kannalta. Siksi tuntuu kummalliselta, että tässä selvityksessä korkeakoulujen merkitys aluevaikuttavina toimijoina ja aikuisväestön osaamisen kouluttajina on joko sivuutettu tai unohdettu kokonaan. Esimerkiksi Karelia-ammattikorkeakoulun uusista opiskelijoista noin joka kolmas on yli 30-vuotias, tyypillisesti aikaisempaa tutkintoaan korottamassa tai alaa vaihtamassa. Tämä trendi on näkyvissä muuallakin ja se tulee merkittävästi kiihtymään tulevan vuosikymmenen aikana.

Oleellista korkeakoulutuksen onnistumiselle on ennakoiva ja pitkäjänteinen rahoitus. Selonteossa otetaan tähän asiaan varsin vähän kantaa ja siellä puhutaan korkeakoulujen osalta jopa resurssien pienentämisestä. Jotta koulutuksen, laatu, saavutettavuus ja oikeanlaiset toimenpiteet voidaan turvata, on myös turvattava kaikkien nykyisten ja uusien tehtävien täysmääräinen resurssointi.

Karelia-ammattikorkeakoulu haluaa korostaa, että tulevaisuudessa muutoksissa ja rakenteellisissa kehittämissuunnitelmissa on hyvä huomioida nykyisen dualimallin toimivuus. Yhteistyötä voidaan tehdä ja kehittää erittäin hyvin myös dualimallin pohjalta. Olemme itse tehneet tätä paljon. Myös korkeakoulujen osakeyhtiömalli on osoittautunut erittäin toimivaksi. Se on mahdollistanut sujuvan päätöksenteon ja reagoinnin muuttuvassa toimintaympäristössä.

Osa selonteossa esiin nostetuista huolista on korkeakoulupoliittisten päättäjien itseaiheuttamia ja siten myös heidän itsensä helposti korjattavia. Esimerkkinä vaikkapa huoli varhaiskasvatuksen opetushenkilöstön riittävydestä, joka olisi erittäin helposti ja nopeasti ratkaistavissa varhaiskasvatuksen sosionomille palautettavan varhaiskasvatuksen opettajan pätevyyden myötä. Pätevyyden rajaaminen oli epäreilu ja alan rekrytointeja merkittävästi heikentänyt päätös, joka olisi nyt erittäin helppo korjata

Kommentit lukuun 3.4 Tiede ja tutkittu tieto

Työelämäyhteistyöhön ja siihen liittyvään jatkuvaan oppimiseen liittyy oleellisesti myös työelämälähtöinen tutkimus- kehittäminen ja innovaatiotoiminta, jolla on vahva alueellinen tarve ja jonka on erityisesti tuettava PK-sektorin kehittymistä ja menestymistä. Tässä varsinkin ammattikorkeakouluilla on keskeinen rooli. Tästäkin olisin toivonut selonteossa tarkempaa mainintaa ja asian tunnistamista. Ammattikorkeakoulut ovat alueensa yritysten ja elinkeinoelämän keskeisiä kehittämiskumppaneita. Ammattikorkeakoulujen TKI-toiminta liittyy erityisesti pk-sektorin uudistamiseen sekä kilpailukykyyn ja sitä kautta työllisyyteen. TKI-toiminnan osalta on varmistettava riittävä ja pitkäjänteinen rahoitus sen sijaan että TKI-toimintaa toteutetaan lyhytkestoisella

hankerahoituksella. Ammattikorkeakouluilla on merkittävä osuus kansallisen TKI-tiekartan toimeenpanossa ja onnistumisessa.

Kommentit lukuun 3.5 Vapaa sivistystyö

-

Kommentit lukuun 3.6 Jatkuva oppiminen – työuran aikainen oppiminen

Korkeakoulut ovat merkittäviä jo työelämässä olevien aikuisten osaamistason nostajia ja siksi tuntuu erikoiselta, että tässä selonteossa Suomen kilpailukyvyille ja vaurastumiselle aivan keskeinen korkeasti koulutettujen jatkuvan oppimisen toimenpiteet ja tavoitteet jäävät hyvin vähälle huomiolle. Korkeakoulunäkökulmasta on vaikeaa ymmärtää, mikä olisi tällä työn murroksen, väestökehityksen ja disruption vuosikymmenellä keskisempää Suomen selviytymisen ja menestymisen kannalta kuin varmistaa korkeasti koulutettujen riittävä saatavuus ja heidän jatkuva oppimisensa myös tutkinnon jälkeisessä työelämässä. Selonteon olisi selkeästi myös tunnistettava mm. ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot, hyvänä suomalaisena korkeakouluinnovaationa, joiden merkitys työelämän osaamisen koulutusväylänä on merkittävä ja myös OKM:n asettamien tutkintotavoitteiden näkökulmasta voimakkaasti kasvava.

Kommentit lukuun 3.7 Opetus-, ohjaus- ja muu henkilöstö

-

Kommentit lukuun 3.8 Taide- ja kulttuurikasvatus ja -opetus ja taiteen perusopetus

-

Kommentit lukuun 3.9 Opintotuki

-

Kommentit lukuun 3.10 Ruotsinkielisen koulutuksen tilanne, tavoitteet ja toimenpiteet

-

Kommentit lukuun 3.11 Maahanmuuttajataustaisten oppiminen ja oppimispolut

-

Kommentit lukuun 4. Koulutus- ja tutkimusjärjestelmän tilannekuva ja keskeiset muutostekijät. Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat

-

Raivo Petri
Karelia Ammattikorkeakoulu Oy

